

Avtalsuppföljning av lokalvård

Nr 10, 2023

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2023/93

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholms stad granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret (de sakkunniga biträdena).

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras löpande.

All rapportering finns på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision. Det går även att prenumerera på Stadsrevisionens informationsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till revision.rvk@stockholm.se.

Till

AB Svenska Bostäder
Bromma stadsdelsnämnd
Utbildningsnämnden

Avtalsuppföljning av lokalvård

Revisorsgrupp 1 har den 30 januari 2024 behandlat bifogad revisionsrapport (10).

Vi revisorer anser att avtalsuppföljningen av lokalvård behöver stärkas. Granskningen visar att uppföljningen idag främst fokuserar på att säkerställa en tillfredsställande kvalitet på städningen. Uppföljning av avtalsvillkor som syftar till att stävja oegentligheter sker i begränsad omfattning. Vi menar att detta ökar risken för att staden sluter avtal med oseriösa leverantörer.

Vi hänvisar i övrigt till rapporten och överlämnar den till AB Svenska Bostäder, Bromma stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden. Yttrande ska ha inkommit till revisorsgrupp 1 senast 30 april 2024. Rapporten skickas för kännedom till kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB, Järva stadsdelsnämnd och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

På revisorernas vägnar.

Bosse Ringholm
Ordförande

Therese Kandeman
Sekreterare

Innehåll

1.	Samlad bedömning och rekommendationer	1
2.	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Omfattning/avgränsning	4
2.3	Ansvarig nämnd/styrelse	4
2.4	Revisionskriterier	4
2.5	Metod	5
3.	Utbildningsnämnden	6
3.1	Organisation och ansvar	6
3.2	Upphandling och avtal	6
3.3	Uppföljning och kontroll	7
3.4	Revisionskontorets slutsats	9
4.	AB Svenska Bostäder	10
4.1	Organisation och ansvar	10
4.2	Upphandling och avtal	11
4.3	Uppföljning och kontroll	12
4.4	Revisionskontorets slutsats	14
5.	Bromma stadsdelsnämnd	15
5.1	Organisation och ansvar	15
5.2	Upphandling och avtal	16
5.3	Uppföljning och kontroll	16
5.4	Revisionskontorets slutsats	18
6.	Stadens kunskapsutbyte och samverkan	19
6.1	Kategoriteam Lokalvård	19
6.2	Kraftsamling mot välfärdsbrott	20
6.3	Revisionskontorets slutsats	21

1. Samlad bedömning och rekommendationer

Revisionskontoret har granskat om utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och AB Svenska Bostäder har en tillräcklig uppföljning och kontroll av lokalvårdsavtal för att förebygga och upptäcka oegentligheter. En stor andel av stadens lokalvård utförs av externa leverantörer. Kommunstyrelsen har i sitt arbete med att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet identifierat lokalvård som ett riskområde. Även nationellt har lokalvård pekats ut som ett område där det finns flera risker.

Revisionskontorets samlade bedömning är att uppföljning och kontroll av granskade lokalvårdsavtal behöver stärkas för att förebygga och upptäcka oegentligheter, samt för att leva upp till stadens krav på aktiv avtalsuppföljning. Granskningen visar att verksamheterna främst fokuserar på att säkerställa en tillfredsställande kvalitet på städningen i sin avtalsuppföljning. Uppföljning och kontroll av andra avtalsvillkor, som exempelvis personalens arbetsvillkor, sker i begränsad omfattning.

Utbildningsnämnden har påbörjat ett arbete med att stärka uppföljningen av sina lokalvårdsavtal. Det finns en organisation centralt som arbetar systematiskt med att följa upp lokalvårdsavtalen på övergripande nivå. Funktionen stödjer även skolorna i deras lokala avtalsuppföljning, exempelvis genom en framtagen guide. Dock visar granskningen att det nya arbetssättet ännu inte är implementerat på granskade skolor. Revisionskontoret anser att det är av vikt att utvecklingsarbetet fortsätter för att stärka den lokala uppföljningen av lokalvårdsavtalen på stadens samtliga skolor.

Revisionskontoret bedömer att Bromma stadsdelsnämnd och AB Svenska Bostäder behöver stärka sitt arbete med avtalsuppföljning. Ansvarsfördelningen gällande uppföljning av avtalsvillkor behöver förtydligas, och medarbetarnas medvetenhet och kompetens gällande oegentligheter vid avtalsuppföljning behöver stärkas. Gällande lokalvårdsavtalen visar granskningen att nämnden och bolaget saknar både en plan och ett arbetssätt för uppföljning.

Vidare saknar AB Svenska Bostäders dotterbolag AB Stadsholmen villkor i sitt lokalvårdsavtal som syftar till att stävja oegentligheter. Bromma stadsdelsnämnds lokalvårdsavtal innefattar städning av förskolelokaler, vilket innebär krav på att personalens belastningsregister kontrolleras. Granskningen visar att någon sådan kontroll inte genomförts.

Vid upprepade eller större avvikelser finns möjligheten för nämnden eller bolaget att begära vite. Detta sker dock inte på ett systematiskt sätt hos granskade nämnder och bolag.

Revisionskontoret anser att arbetet med viteshantering behöver utvecklas och stärkas.

Revisionskontoret ser positivt på det påbörjade arbetet inom staden med att utveckla uppföljningen av lokalvårdsavtal. Utbildningsnämnden är kategoriägare och arbetet leds av kategoriteamet för lokalvård, och exempelvis har teamet nyligen tagit fram en stadsgemensam mall för utformningen av lokalvårdsavtal. Det fortsatta arbetet bör även inkludera bolagen i strukturen för kraftsamling mot välfärdsbrott.

Utbildningsnämnden rekommenderas att:

- Stärka den lokala avtalsuppföljningen av lokalvårdsavtal på samtliga skolenheter.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalens villkor inte uppfylls.

AB Svenska Bostäder rekommenderas att:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen gällande bolagets avtalsuppföljning.
- Ta fram arbetssätt och rutiner för avtalsuppföljning som syftar till att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Ta fram en plan för uppföljning av lokalvårdsavtalen.
- Säkerställa ett enhetligt arbetssätt av uppföljningen av städningens kvalitet.
- Säkerställa att kommande upphandling av lokalvård för AB Stadsholmens verksamhet innehåller villkor för att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalens villkor inte uppfylls.

Bromma stadsdelsnämnd rekommenderas att:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen gällande nämndens avtalsuppföljning generellt och för uppföljning av lokalvård specifikt.
- Ta fram arbetssätt och rutiner för avtalsuppföljning som syftar till att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Ta fram en plan för uppföljning av lokalvårdsavtalet.
- Säkerställa att utdrag ur belastningsregister kontrolleras för all personal som vistas i förskolelokalerna i enlighet med skollagen.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalets villkor inte uppfylls.

2. Bakgrund

Den offentliga sektorns upphandlingar lyfts ofta fram som ett riskområde kopplat till välfärdsbrottslighet och oegentligheter. Skattepengar som hamnar i händerna på oseriösa aktörer skadar tilltron till den offentliga verksamheten samtidigt som risken är stor att kommuner betalar för en tjänst som inte levereras enligt avtal.

För att komma till rätta med problemet lyfts ofta fram att uppföljning av att avtalade villkor efterlevs behöver ske i större utsträckning. Exempelvis lämnade Delegationen mot arbetslivskriminalitet ett delbetänkande våren 2023 där de skriver att det är av vikt att upphandlande myndigheter följer upp att krav som ställts på arbetsrättsliga villkor i upphandlingar efterlevs i syfte att begränsa utrymmet för aktörer som ägnar sig åt arbetslivskriminalitet¹. Upphandlingsmyndigheten pekar i likhet med detta på att en väl fungerande avtalsuppföljning kan verka avhållande gentemot oseriösa aktörer, och samtidigt medföra att fler företag vill delta i upphandlingar². En viktig del i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter är att ingångna avtal ställer krav på exempelvis kvalitet och personal och att dessa krav går att kontrollera och följa upp. Uppföljningen behöver ske på ett systematiskt sätt och dokumenteras.

Stockholms stad upphandlar externa utförare på många områden för att utföra tjänster, exempelvis upphandlades lokalvård för nästan en halv miljard kronor under 2022. Städbranschen pekas ofta ut som en riskbransch för oegentligheter³. I Upphandlingsmyndighetens riskbedömning av städtjänster framkommer att det finns uppgifter om att onormalt låga anbud lämnas vid upphandling, vilket innebär att seriösa företag avstår från att lämna anbud⁴. Sammantaget pekar myndigheten på att det finns risk för oskäliga villkor i branschen. En systematisk uppföljning av lokalvårdens kvalitet ökar verksamhetens insyn och därmed möjligheten att även upptäcka och agera vid brister, fusk och oegentligheter. Det är därför av vikt att granska hur nämnder och bolag arbetar med uppföljning och kontroll av lokalvårdsavtal i syfte att förebygga och upptäcka oegentligheter.

¹ Arbetslivskriminalitet - Delbetänkande av Delegationen mot arbetslivskriminalitet, SOU 2023:8, s. 298-302.

² Arbetslivskriminalitet - Avtalsuppföljning som verktyg mot osund konkurrens, Upphandlingsmyndighetens hemsida, hämtad 2023-12-01.

³ Se exempelvis Skatteverkets attitydundersökning 2022, s. 17-18.

⁴ Slutsatser av riskbedömning städtjänster, Upphandlingsmyndighetens hemsida, hämtad 2023-12-01.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet är att granska uppföljning och kontroll av lokalvårdsavtal med fokus på att förebygga och upptäcka oegentligheter.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

- Finns en ändamålsenlig organisation?
- Hur hanteras risker och tidigare erfarenheter inför upphandling, och i samband med avtalsuppföljning?
- Sker tillräckliga kontroller av att avtal efterlevs?
- Finns etablerade rutiner och arbetssätt?
- Finns former för kunskapsutbyte och samverkan inom staden?

2.2 Omfattning/avgränsning

Granskningen omfattar nämndernas och bolagets uppföljning och kontroll av lokalvårdsavtal. Någon verifierande granskning av fakturor har inte genomförts.

2.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Granskningen omfattar utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och AB Svenska Bostäder (hädanefter Svenska Bostäder).

Objekten har valts ut utifrån att de är stora inköpare av lokalvård, samt för att de har olika typer av verksamhet i sina lokaler.

2.4 Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som revisonen utgår ifrån vid analys och bedömning. Följande revisionskriterier har tillämpats i granskningen:

- Kommunallagen 10 kap. 8 §, 6 kap. 6 §
- Kommunfullmäktiges budget 2023, s. 38-39
- Regler för ekonomisk förvaltning, 4 kap. Upphandling och Inköp
- Stockholms stads program för inköp 2020-2023

I kommunallagen anges att kommunen ska kontrollera och följa upp de verksamheter som överlämnas till en privat utförare. Dessutom ska nämnder och bolag säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt att den interna kontrollen är tillräcklig.

Enligt stadens budget 2023 ska aktiv avtalsuppföljning av stadens upphandlingar ske i syfte att motverka välfärdsbrott. Det ställs också krav på aktiv uppföljning av ingångna avtal i både regler för

ekonomisk förvaltning och i Stockholms stads program för inköp 2020-2023. Det är bland annat fastställt i inköpsprogrammet att staden endast ska göra affärer med seriösa leverantörer som lever upp till lagar och regler, och att de seriositetskrav som ställs ska följas upp löpande under hela avtalstiden. Det fastslås även att de sanktioner som finns i ett avtal ska tillämpas.

Enligt inköpsprogrammet ligger det yttersta ansvaret för hela inköpsprocessen hos respektive nämnd och bolag. Bland annat ansvarar respektive nämnd och bolag för att tillräckliga resurser avsätts för att bedriva inköpsarbetet i enlighet med gällande lagar, regler och styrdokument, samt att tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser finns för en aktiv avtalsförvaltning av ingångna avtal.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts av Oskar Schulz och Magda Bertz Wågström på revisionskontoret. Rapporten har faktakontrollerats av förvaltningarna och bolaget.

Granskningen har genomförts genom intervjuer med representanter för respektive förvaltnings/bolags inköps- och upphandlingsenheter. Intervjuer har även genomförts med ansvarig personal på två grundskolor, en förskolenhet och ett vård- och omsorgsboende. Hos Svenska Bostäder har ansvariga områdeschefer intervjuats från de fyra geografiska distrikten samt från dotterbolaget AB Stadsholmen (hädanefter Stadsholmen). Även inköpschef på stadsledningskontoret har intervjuats.

I granskningen har även kunskapsinsamling på området skett genom samtal med specialister inom välfärdsbrottslighet från stadsledningskontoret, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Ekobrottsmyndigheten.

Granskning har också genomförts av relevanta dokument, så som bland annat lokalvårdsavtal samt underlag från nämnderna och bolagens arbete med avtalsuppföljning.

Revisionskontoret har utfört granskningen i enlighet med SKYREV:s vägledning för verksamhetsrevision.

3. Utbildningsnämnden

Utbildningsförvaltningen är med sina nästan 170 skolor arbetsplats för cirka 109 000 elever och ungefär 14 000 anställda och därmed stadens största användare av lokaler. Majoriteten av skollokaler hyrs av det kommunala fastighetsbolaget SISAB (Skolfastigheter i Stockholm AB).

Lokalvård är ett av de tre största avtalsområdena inom utbildningsnämnden. Utbildningsnämndens kostnader för lokalvård var under 2022 cirka 156 mnkr (exklusive lokalvård i egen regi), vilket var nästan en tredjedel av stadens totala inköp av lokalvård. Totalt har 30 kommunala skolor lokalvård i egen regi. En genomsnittlig kommunal skola lägger årligen mellan en och två miljoner kronor på lokalvård. Totalt har utbildningsnämnden elva nu gällande lokalvårdsavtal.

3.1 Organisation och ansvar

Inom den centrala utbildningsförvaltningen finns olika stödfunktioner samlade inom bland annat ekonomi, juridik och personal- och kompetensförsörjning. På planeringsenheten finns förvaltningens upphandlings- och inköpsorganisation samlad. På enheten finns en lokalvårdsstrateg som arbetar med uppföljning av de olika lokalvårdsavtalen.

Upphandlings- och inköpsorganisationen är ansvariga för arbetet inför upphandling, under upphandlingsprocessen och för att följa upp lokalvårdsavtalen centralt. Lokalvårdsstrategen har i sin uppföljning löpande kontakt med såväl de olika leverantörerna som med ansvariga på respektive skolenhet. På varje skolenhet som avropar utifrån lokalvårdsavtalen ska det finnas en utsedd avtalsansvarig, oftast är detta den administrativa chefen.

Vidare leder förvaltningen det stadsövergripande arbetet med inköpskategorin lokalvård. Uppdraget omfattar bland annat att ta fram strategier och samordna stadens samlade behov av lokalvård.

3.2 Upphandling och avtal

Utbildningsnämnden har delat upp skolorna i geografiska områden och lokalvårdsavtal är tecknade för de olika områdena. De centralt upphandlade avtalen tecknades under perioden 2019 till 2023 och är därför utformade på olika sätt. Innan 2019 upphandlade varje skolenhet sitt egna lokalvårdsavtal, vilket uppges ha varit ett resurskrävande arbete.

I och med att utbildningsnämnden har flera avtal tecknade vid olika tillfällen så skiljer det sig åt vilka krav som ställs på leverantörerna. Revisionskontoret har i granskningen fokuserat på avtalet för Söderort som började gälla 1 november 2023. Inför upphandling av det nya avtalet bjöds samtliga skolor in till ett möte i syfte att fånga in förbättringsförslag. På mötet deltog några av de inbjudna skolorna. Utvärderingen av inkomna anbud baserades på bästa förhållande mellan pris och kvalitet. I underlaget som revisionskontoret har tagit del av gällande kvalificering framkommer att ett flertal kontroller har gjorts innan utvärdering. Bland annat har kreditupplysning och kontroll av förekomst av domar genomförts.

Lokalvårdsavtalet innefattar ett antal villkor som kan bidra till att stävja oegentligheter och arbetslivskriminalitet. Det finns exempelvis krav på arbetsrättsliga villkor samt krav på att personal ska lämna intyg från belastningsregistret enligt 2 kap. 31 § skollagen. I avtalet finns en vitesparagraf. Viten ska exempelvis utfärdas om leverantören inte inkommit med en personalförteckning vid avtalsstart samt om personalen inte kan uppvisa ett utdrag från belastningsregistret. Upphandlingsansvariga beskriver att resterande avtal successivt ska uppdateras i likhet med detta avtal då nya upphandlingar sker.

3.3 Uppföljning och kontroll

Uppföljningen av lokalvårdsavtalen sker dels centralt, genom förvaltningens upphandlings- och inköpsorganisation, och dels lokalt på varje skolenhet.

Avtalsmöten med leverantörer uppges i intervju ske en gång per år inom varje avtal, där bland annat lokalvårdsstrateg och en representant från leverantören träffas. Innan mötet genomförs en kontroll av leverantörens digitala portaler, med stickprovskontroller på utvalda skolor för att se hur avtalet efterlevs avseende exempelvis personal, utbildning och närvaro. Andra frågor som stäms av under mötet är exempelvis arbetsledares närvaro, företagshälsovård och förekomst av underleverantörer.

Lokalvårdsstrategen har även genomfört en ekonomisk analys av samtliga skolors kostnader för lokalvård under år 2022. I de fall leverantörer eller skolor avviker kostnadsmässigt inom något område har detta följts upp i dialog. Inom ramen för kategori-teamets arbete har även en fördjupad uppföljning av upphandlad lokalvård genomförts, där kontroll har skett av om leverantörer uppfyller avtalsvillkor utifrån exempelvis personal, städmetod och material. Granskningens resultat beskrivs närmre i kapitel 6.

Inför uppstart av nya avtal bjuder lokalvårdsstrategen in berörda skolor till ett möte. Bland annat tydliggörs ansvaret som lokalt uppföljningsansvarig har i materialet som presenterades vid dessa möten. I ansvaret ingår att se till att månadsmöten och avvikelserapportering genomförs, samt att agera vid avvikelser och vid behov arbeta aktivt med viten. Som stöd i arbetet finns en metodhandbok, en digital portal, en guide till avtalsuppföljning av lokalvård och lokalvårdsstrategens stöd centralt.

Enligt utbildningsförvaltningens rutin bjuder lokalvårdsstrategen in till startmöte med ny leverantör. Därefter ska lokala uppstartsmöten genomföras med respektive skolenhet som har avropat från avtalet. Under återkommande månadsmöten ska en kvalitetsbesiktning ske, och utöver detta ska regelbundna egenkontroller genomföras av leverantören. Resultatet från kontrollerna ska fungera som underlag för månadsmötet.

I intervju med representanter från en av skolorna framkommer att de har arbetat aktivt med att bjuda in till månadsmöten. Leverantören uppges dock inte alltid vilja närvara, vilket inneburit att skolan inte längre tar initiativ till dessa månadsmöten. Dessutom visar leverantörens egenkontroller aldrig på några avvikelser, trots att städningen varit bristfällig. Representanter från skolan uppger vidare att trots att avvikelserapportering sker kontinuerligt, och samtal med leverantören hålls om detta regelbundet, så sker ingen förbättring av städningens kvalitet. Detta har gjort att ansvariga inte längre rapporterar avvikelser i samma utsträckning som tidigare. Även i tidigare nämnda rapport "Välfärdsbrott inom lokalvård" lyfts att lokala avtalsansvariga på flera skolor upplever uppföljningen som tidskrävande, och att det inte finns tid till att arbeta förebyggande och med planering då all tid läggs på att ta emot och föra vidare klagomål.

Inga månadsmöten genomförs på en av skolorna som ingår i granskningen utan dialog med lokalvårdsleverantören sker löpande vid behov. När bristfällig städning upptäcks i lokalerna kontaktar personalen den administrativa chefen, som tar kontakt med leverantören. Enligt den administrativa chefen genomför leverantören en egenkontroll av städningens kvalitet en gång i månaden vilket återkopplas muntligt.

På den ena skolan finns en controller som kontinuerligt stämmer av lokalvårdsfakturorna. Kontrollen visar att leverantören har överfakturerat vid flera tillfällen, främst gällande extrabeställningar. Efter klagomål har fakturorna korrigerats.

Representanter från båda skolorna uppger att de har tillgång till personallistor, och får kontinuerligt uppdateringar från leverantören

vid personalförändringar. Vidare uppges att alla lokalvårdare bär synlig identitetshandling. Tillsammans med personallistorna har en av skolorna noterat skriftligt om belastningsregister har uppvisats. Listan är dock inte komplett då det saknas noteringar gällande delar av personalstyrkan. Den administrativa chefen vet inte om belastningsregister har kontrollerats eller inte för de lokalvårdare där det saknas notering. Motsvarande kontroll av belastningsregister har inte gjorts av den andra skolan. Enligt intervju med upphandlingssamordnare från planeringsenheten är det skolornas ansvar att kontrollera belastningsregistret, och det uppges vidare att detta ska vara en prioriterad kontroll.

Inga viten har utfärdats under året på någon av skolorna. Från intervjuer med representanter från såväl upphandlings- och inköpsorganisationen som från de granskade skolorna framkommer att även om möjligheten att begära viten finns reglerat i avtalen så är detta inget skolorna använder sig av. Därför uppges att arbetet med att använda viten som ett sanktionsverktyg vid brister är ett utvecklingsområde.

3.4 Revisionskontorets slutsats

Granskningen visar att utbildningsnämnden centralt, genom inköps- och upphandlingsorganisationen, har infört ett systematiskt arbetssätt för att följa upp sina lokalvårdsavtal både gällande kvalitet och i syfte att förebygga och upptäcka oegentligheter. Stödmaterial så som exempelvis en guide för avtalsuppföljning har tagits fram som ett verktyg i den lokala avtalsuppföljningen.

Dock framkommer att det finns behov av att stärka nämndens arbete med att leva upp till de krav som anges i stadens program för inköp i skolenheternas lokala uppföljningsarbete av lokalvårdsavtalen. Exempelvis framgår att de arbetssätt som beskrivs i förvaltningens avtalsuppföljningsguide ännu inte är implementerade i verksamheten och det noteras brister i skolornas kontroll av lokalvårdspersonalens belastningsregister. Även arbetet med att använda viten som sanktionsverktyg behöver stärkas.

Utbildningsnämnden rekommenderas att:

- Stärka den lokala avtalsuppföljningen av lokalvårdsavtal på samtliga skolenheter.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalens villkor inte uppfylls.

4. AB Svenska Bostäder

Svenska Bostäder bygger och förvaltar hyreslägenheter. Totalt har bolaget fler än 28 000 lägenheter och cirka 4000 lokaler. Bolagets förvaltning av fastigheter är organiserad i fyra distrikt: Järva, Söderort, Västerort och Innerstaden. Bolaget har en ny organisation sedan maj 2023 där varje distrikt har en distriktschef, som i sin tur har tre områdeschefer i sitt distrikt. Områdescheferna har personal-, budget- och verksamhetsansvar.

Dotterbolaget Stadsholmen har ansvaret för förvaltning av kulturhistoriska fastigheter. Totalt har bolaget cirka 1 600 bostadslägenheter och fler än 900 lokaler. Bolaget har sedan maj 2023 en förvaltningschef samt två områdeschefer som leder bolagets förvaltning. För frågor inom bland annat inköp tar bolaget stöd av Svenska Bostäder.

Svenska Bostäders och Stadsholmens kostnader för lokalvård var under 2022 cirka 60 mnkr, varav distrikten Järva och Västerort stod för ungefär hälften. Lokalvårdsavtalen omfattar främst städning av trapphus och allmänna utrymmen, men även källare, miljöstugor och tvättstugor. Totalt har Svenska Bostäder och Stadsholmen fem lokalvårdsavtal.

4.1 Organisation och ansvar

Bolagets inköpsenhet ansvarar för att ta fram och förvalta avtalen för Svenska Bostäder och Stadsholmen. Inköpsenheten består av totalt 5,5 tjänster; en inköpschef och flera strategiska inköpare med ansvar för olika avtalsområden där lokalvård är ett av dessa.

Från intervjuer med områdeschefer från Svenska Bostäder och Stadsholmen samt med representanter från inköpsenheten framkommer att uppföljningen av städningens kvalitet ska genomföras inom respektive distrikt. Däremot upplevs ansvaret för uppföljning av avtalsvillkor för att förebygga och upptäcka oegentligheter som otydligt.

Områdescheferna uppger att det i flera fall inte finns en utsedd person som har ett tydligt utpekat ansvar för den lokala avtalsuppföljningen samt vilka villkor som ska följas upp inom ramen för detta ansvar. Med anledning av revisionskontorets granskning har dock vem som ansvarar för lokalvårdsavtalen förtydligats inom respektive distrikt.

Intervjuade från inköpsenheten samt de intervjuade avdelningscheferna uppger att det finns ett behov av att ta fram en gränsdragningslista i syfte att tydliggöra hur och vem som ska följa upp

de olika avtalsvillkoren inom bolagens olika avtal. Dessutom uppger berörda avdelningschefer att det finns ett behov av att styra och prioritera avtalsuppföljningen i distrikten större utsträckning, då många avtal nyttjas där.

Svenska Bostäder har under de senaste åren arbetat med att införa kategoristyrkt inköp, där fastighetsdrift är en av de prioriterade kategorierna. Lokalvård ingår som en del i kategorin fastighetsdrift. Under 2023 har en strategisk inköpare fått ansvar som kategori-ledare för fastighetsdrift och bland annat identifierat avtalsuppföljningen som en kommande prioritering.

Svenska Bostäder genomför ungefär 60-100 upphandlingar varje år, varav många är resurskrävande byggupphandlingar. Bolaget har inte klassificerat avtal och leverantörer utifrån behov av uppföljning. Inköpschefen uppger att inköpsenhetens arbete i hög grad är fokuserat på att genomföra dessa upphandlingar, vilket innebär att avtalsuppföljning av redan ingångna avtal inte kunnat prioriteras i tillräcklig omfattning.

4.2 Upphandling och avtal

En upphandling av nya lokalvårdsavtal genomfördes under 2022 för alla fyra distrikt och avtalen trädde i kraft 1 mars 2023. Tre olika leverantörer vann upphandlingarna, distrikten innerstaden och västerort har samma leverantör. En extern upphandlingskonsult anlätades för att genomföra upphandlingen. Det tillsattes även en referensgrupp där en förvaltare, en bovärd och en miljöstrateg ingick. I dokumentationen av arbetet framkommer att målet med upphandlingen är att de avtalade priserna är låga, att hög kvalitet prioriteras, en snabb och enkel leverans samt att en ekonomiskt stabil leverantör väljs. I samma dokumentation beskrivs även att krav och villkor i upphandlingsdokumenten har utformats utifrån bland annat att det finns en risk med låga anbudspriser då branschen har en hög prispress. Det framkommer också att krav på arbetsrättsliga villkor enligt upphandlingsmyndighetens riktlinjer ska ställas i upphandlingen.

I den dokumenterade utvärderingen av anbuderna framkommer att den kontroll som gjorts innan kontraktsskrivning är att kreditupplysning har tagits på de tre bolagen som lämnat anbud. Dokumentationen är kortfattad och det saknas bland annat information om referenstagning. Det finns inte heller någon nedskrivna plan för uppföljning av avtalet, trots att bolagets rutiner fastslår att en uppföljningsplan ska finnas för alla större avtal.

De nya avtalen för lokalvård innefattar ett antal villkor som kan bidra till att stävja oegentligheter och arbetslivskriminalitet.

Exempelvis ställs krav på arbetsrättsliga villkor så som lägsta lön, semester och reglering av arbetstider. Viten kan utfärdas när exempelvis underleverantör som inte är godkänd använts och när personal inte bär profilkläder eller har synlig identitetshandling. Avtalen innehåller även en paragraf om att kvalitetsuppföljning ska genomföras med hjälp av en extern konsult som använder ett poängsystem för att bedöma städningen. Om resultatet inte är tillräckligt bra finns möjlighet att begära viten även för detta.

Stadsholmens lokalvårdsavtal påbörjades den 1 januari 2020. Avtalet innehåller inte motsvarande krav som finns i moderbolagets avtal, med undantaget att hävning av avtalet får ske om underentreprenör används utan beställarens godkännande.

Bolaget har en uppförandekod för leverantörer där det bland annat fastslås att företag kopplade till Svenska Bostäder ska upprätthålla en hög etisk standard och god affärsed samt att gällande lagar, andra rättsliga bestämmelser och avtal ska följas. Svenska bostäder ska, enligt dokumentet, följa upp efterlevnaden av uppförandekoden genom stickprov.

4.3 Uppföljning och kontroll

Den löpande uppföljningen av städningens kvalitet sker genom förvaltningsorganisationens arbete i distrikten. Inköpsenheten är behjälplig vid eventuella tvister och tolkning av avtalsvillkor, exempelvis vid frågor om fakturering. Bolaget har inget arbetssätt för uppföljning av de villkor som finns i avtalet som inte gäller städningens kvalitet, exempelvis gällande arbetsrättsliga villkor. Bolaget uppger att de inte har begärt att ta del av en personallista från leverantörerna. Miljökrav följs upp vid ett tillfälle tidigt i avtalsperioden, genom stickprov som hanteras via upphandlad extern revisor. Eventuella avvikelser från miljökraven uppges följas upp.

De intervjuade områdescheferna inom Svenska Bostäder och Stadsholmen beskriver att deras uppföljning av lokalvårdsavtalen i huvudsak fokuserar på städningens kvalitet. Utöver detta görs även en löpande rimlighetskontroll av fakturor. Områdescheferna uttrycker att de saknar kunskap om och stöd i hur uppföljning av andra villkor i avtalet skulle kunna genomföras. Från intervjuer framgår det att medarbetarna inom bolaget har deltagit i flera olika former av utbildningsinsatser gällande oegentligheter, jäv med mera. Däremot uppger de intervjuade att det finns behov av stöd samt att stärka kompetensen i det lokala uppföljningsarbetet med syfte att förebygga och upptäcka oegentligheter.

Bolagets kvalitetsuppföljning sker genom att personalen i de olika geografiska områdena, så som exempelvis bovärdar, noterar och felanmäler om de bedömer att städningen är bristfällig eller om det finns behov av en extra städinsats. Vidare lyfter områdescheferna att hyresgästernas synpunkter och felanmälningar är ett bra verktyg i att fånga upp kvalitén på utförd städning i trapphusen. Generellt tycker de intervjuade områdescheferna att städningen i fastigheterna fungerar tillfredsställande. Inköpschefen uppger att Svenska Bostäders egen personal och lokalvårdarna har ett nära samarbete då städning huvudsakligen sker under kontorstid.

Enligt distriktens nya avtal ska ett startmöte hållas i början av avtalsperioden. Startmöten är viktiga för att underlätta kommande samarbete. I samband med avtalsstart hade tre av de geografiska distrikten ett startmöte med leverantören, medan ett av distrikten inte hade något möte. En representant från inköpsenheten deltog på dessa möten, och frågor som exempelvis kontaktvägar, städ-frekvenser och avvikelserapportering togs upp. Driftmöten ska enligt avtalet hållas minst två gånger per år. Områdescheferna uppger att de har regelbunden kontakt med leverantören och att möten sker återkommande. Revisionskontorets granskning visar att det saknas minnesanteckningar från några av driftmötena med leverantören, och att uppföljningen av avvikelserapportering och bolagets egenkontroller inte sker i enlighet med avtal. Enligt avtalet är inköpsenheten ansvariga för regelbundna kontraktmöten med leverantören, dessa ska genomföras två gånger per år. Vid granskningstillfället hade ännu inte något kontraktmöte genomförts för något av de fyra distriktens avtal.

Två av bolagets fyra distrikt har under flera år använt sig av en extern konsult i sin uppföljning av städningens kvalitet. Revisionskontorets granskning visar att det saknas ett skriftligt avtal mellan Svenska Bostäder och det externa konsultbolaget, trots att användningen av externa konsulter regleras i alla distriktens lokalvårdsavtal. Enligt uppgift från bolaget är uppdraget direktupphandlat, vilket inte har kunnat verifieras i granskningen. Två av distrikten har inte använt sig av en extern konsult, vilket innebär att de heller inte har möjlighet att utkräva viten kopplade till den externa konsultens bedömning. Områdescheferna som tar del av konsultens kvalitetsuppföljning anser inte att underlaget bidrar till kvalitetsuppföljningen i sin helhet.

Bolaget uppger att de inte har utfärdat några viten kopplat till städavtalen. En av områdescheferna uppger att orsaken till detta är att de fastställda vitesbeloppen inte är tillräckligt avskräckande för leverantören.

Bolagets uppförandekod ska kommuniceras till leverantörer i samband med avtalstecknande, vilket sedan kan följas upp genom stickprov. Revisionskontorets granskning visar att uppförandekoden inte kommunicerats till de fyra olika lokalvårdsleverantörerna och därtill har det heller inte gjorts någon uppföljning av villkoren som framgår i dokumentet.

4.4 Revisionskontorets slutsats

Revisionskontoret konstaterar att avtalsuppföljningen generellt, utifrån de krav som ställs i stadens program för inköp, behöver utvecklas. Bolagets ansvarsfördelning gällande avtalsuppföljning är enligt revisionskontoret otydlig och bör därför förtydligas. Vidare anser revisionskontoret att det finns behov av att stärka medarbetarnas medvetenhet och kompetens i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter vid avtalsuppföljning.

Granskningen visar att Svenska Bostäders arbete med uppföljning av lokalvårdsavtalen främst sker genom att säkerställa en god kvalitet på utförd städning. Lokalvårdsavtalen innehåller olika villkor i syfte att stävja risken för oegentligheter, dessa följs dock upp i begränsad omfattning. Vidare saknas en plan för uppföljning och ett gemensamt arbetssätt för denna uppföljning. Det finns inte heller ett gemensamt arbetssätt inom bolaget för uppföljningen av städningens kvalitet. Det finns inte ett systematiskt arbetssätt som kopplar ihop de krav som ställs i avtalen med uppföljning av dessa och, ytterst, utfärdade viten.

I dotterbolaget Stadsholmens lokalvårdsavtal saknas det i sin helhet avtalade krav som ska fungera som stöd i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter, och därmed genomförs inte heller någon uppföljning av sådana krav.

AB Svenska Bostäder rekommenderas att:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen gällande bolagets avtalsuppföljning.
- Ta fram arbetssätt och rutiner för avtalsuppföljning som syftar till att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Ta fram en plan för uppföljning av lokalvårdsavtalen.
- Säkerställa ett enhetligt arbetssätt av uppföljningen av städningens kvalitet.
- Säkerställa att kommande upphandling av lokalvård för AB Stadsholmens verksamhet innehåller villkor för att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalens villkor inte uppfylls.

5. Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd ansvarar bland annat för den kommunala förskolan, äldreomsorgen samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Inom stadsdelsförvaltning finns fem avdelningar som ansvarar för sina respektive verksamheter – exempelvis finns en avdelning som ansvarar för förskoleverksamheten och en annan för äldreomsorgsverksamheten.

Under 2022 spenderade Bromma 9 mnkr på lokalvård, varav granskningens utvalda vård- och omsorgsboende stod för en tredjedel, och förskoleverksamheten för knappt hälften. Bromma stadsdelsnämnd ingår i ett gemensamt ramavtal gällande lokalvård tillsammans med Järva och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnder. Upphandlingen genomfördes under 2019. Tilldelningsbeslutet blev överklagat, vilket är orsaken till att avtalet började gälla först 2022. Det totala avtalsvärdet som angavs i projektplanen inför upphandlingen var 48 mnkr per år.

5.1 Organisation och ansvar

Förvaltningens inköpsfunktion består av en upphandlingssamordnare som är organisatoriskt placerad inom avdelningen för ekonomi, lokal och stadsmiljö. I intervjuer med avdelningschef för ekonomi, lokal och miljö och med upphandlingssamordnare beskrivs att ansvaret för uppföljning av avtalen ser olika ut beroende på avtal. Upphandlingssamordnaren ansvarar för att genomföra upphandlingar samt för delar av uppföljningen av vissa avtal. För resterande avtal ansvarar förvaltningens avdelningschefer. Vidare uppger intervjuade att det finns ett behov av att förtydliga vad ansvaret som avtalsansvarig innebär och var gränsen går mellan upphandlingssamordnarens ansvar och verksamheternas ansvar för den lokala uppföljningen, vilket inkluderar lokalvårdsavtalet. Förvaltningen har inte klassificerat avtal och leverantörer utifrån behov av uppföljning.

I granskningen har representanter från ett vård- och omsorgsboende och ett förskoleområde intervjuats i syfte ta del av den lokala uppföljningen av lokalvårdsavtalen. Representanter från vård- och omsorgsboendet uppger att det inte är tydligt vem som är ansvarig för avtalet inom stadsdelsförvaltningen, medan förskolerektorn uppger att det finns en tydlighet och ett bra stöd från upphandlingsfunktionen.

5.2 Upphandling och avtal

Inför upphandlingen av lokalvård delegerade de involverade nämnderna beslutanderätten om att upphandla ramavtal till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd. Serviceförvaltningen fick sedan i uppdrag att genomföra upphandlingen. I upphandlingsdokumenten framgår att en projektgrupp tillsattes med representanter från de stadsdelsförvaltningar som ingår i upphandlingen. Revisionskontoret noterar att trots att ett digitalt kvalitetssystem var ett av utvärderingskriterierna, och den vinnande leverantören hade fått full poäng kopplat till detta, så är ännu inget sådant system implementerat vid tiden för granskningen.

I underlaget som revisionskontoret har tagit del av gällande kvalificering framkommer att bland annat kreditupplysning och referenser har kontrollerats innan utvärdering. I projektplanen för upphandlingen fastslås att respektive stadsdelsnämnd har ansvar för sin avtalsuppföljning. Det finns inte någon nedskrivna plan för uppföljning av avtalet.

Lokalvårdsavtalet innefattar ett antal villkor som kan bidra till att stävja oegentligheter och arbetslivskriminalitet. Exempelvis ställs krav på arbetsrättsliga villkor så som lägsta lön, semester och reglering av arbetstider. I avtalet finns även krav på att personal ska lämna intyg från belastningsregistret enligt 2 kap. 31 § skollagen. Detta krav gäller i praktiken för den personal som städar i förskolelokalerna, och vite kan utfärdas om intyg inte kan uppvisas. Det finns även ett vite kopplat till exempelvis om leverantören inte inkommer med en personalförteckning eller om lokalvårdspersonalen inte har synlig identitetshandling eller arbetskläder med leverantörens logotyp.

5.3 Uppföljning och kontroll

Från intervjuer framgår att städningens kvalitet följs upp av stadsdelsförvaltningens verksamheter. Vidare uppges att förvaltningen saknar arbetssätt för uppföljning av de avtalsvillkor som inte gäller städningens kvalitet, exempelvis gällande arbetsrättsliga villkor och leverantörens systematiska arbetsmiljöarbete. I och med att avtalet är gemensamt upphandlat med två andra stadsdelsnämnder, och servicenämnden utförde upphandlingen, framkommer det i intervjuer att det inte upplevs som tydligt vem som ansvarar för övergripande uppföljningen av avtalet.

Representanter från vård- och omsorgsboendet och förskolerektorn uppger att när det upptäckts bristfällig städning i lokalerna kontaktas leverantören. Ibland skickas informationen om avvikelserna vidare till upphandlingssamordnaren, och ibland inte.

Upphandlingssamordnaren uppger att den centrala uppföljningen av lokalvårdsavtalet inom stadsdelsförvaltningen främst sker i dialog med enhetscheferna. Vidare uppges att respektive enhetschef är ansvarig för att följa upp sina fakturor, men vid större avvikelser ska upphandlingssamordnaren informeras.

Då det i början av avtalsperioden fanns ett stort missnöje med den utförda städningen träffade upphandlingssamordnaren tillsammans med förskolerektorerna leverantören vid upprepade tillfällen. Revisionskontoret noterar att detta forum inte inkluderar representanter från andra verksamhetsområden, däribland vård- och omsorgsboenden, trots att det även funnits brister där. Det finns även ett forum där representanter från alla stadsdelsförvaltningar som ingår i avtalet träffar leverantören. Mötena uppges ha hållits frekvent i början av avtalsperioden då det fanns brister i utförandet av städningen. Under 2023 har endast informationsmöten hållits. Inga minnesanteckningar finns att ta del av från dessa möten.

Enligt lokalvårdsavtalet ska representanter från stadsdelsförvaltningen vid avtalsstart tillsammans med leverantören genomföra ett startmöte där bland annat utförandet ska planeras. Upphandlingssamordnaren uppger att ett sådant möte har genomförts, men att inga minnesanteckningar finns från mötet.

I avtalet ställs det krav på att leverantörens personal ska uppvisa ett aktuellt utdrag ur belastningsregistret innan uppdrag påbörjas inom verksamheter där det finns direktkontakt med barn och ungdomar. Intervjuade inom upphandlingsfunktionen och förskolerektor uppger att denna kontroll inte genomförts. I avtalet ställs det även krav på att det ska finnas personallistor, vilket dock saknas på de verksamheter som ingått i granskningen. Vård- och omsorgsboendet beskriver att de har efterfrågat en lista vid upprepade tillfällen, men att detta inte åtgärdats av leverantören.

Ett fåtal viten har utfärdats det senaste året. Vid något tillfälle har det exempelvis krävts vite då obehöriga personer befunnit sig i lokalerna i samband med att städning utförts.

Enligt intervjuad avdelningschef har det påbörjats ett arbete inom förvaltningen med att stärka arbetet med avtalsuppföljning, vilket innebär att en övergripande struktur för kontroll ska tas fram. Ett annat utvecklingsområde som lyfts är att följa upp risken för användandet av oseriösa leverantörer.

5.4 Revisionskontorets slutsats

Revisionskontoret konstaterar att arbetet med avtalsuppföljning generellt, utifrån de krav som ställs i stadens program för inköp, behöver utvecklas. Nämndens ansvarsfördelning gällande avtalsuppföljning behöver också, enligt revisionskontoret, förtydligas. Vidare anser revisionskontoret att det finns behov av att stärka medarbetarnas medvetenhet och kompetens i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter vid avtalsuppföljning.

Granskningen visar att Bromma stadsdelsnämnds arbete med uppföljning av lokalvårdsavtalet främst sker genom att säkerställa en god kvalitet på utförd städning. Lokalvårdsavtalet innehåller olika villkor i syfte att stävja risken för oegentligheter, dessa följs dock upp i begränsad omfattning. Vidare saknas en plan för uppföljning och ett gemensamt arbetssätt för denna uppföljning. Exempelvis saknas arbetssätt för att kontrollera lokalvårdspersonalens belastningsregister, och kontroller har inte genomförts. Då flera stadsdelsnämnder ingår i ett gemensamt lokalvårdsavtal är behovet av att tydliggöra ansvaret för den övergripande avtalsuppföljningen särskilt stort. Det finns inte heller ett systematiskt arbetssätt som kopplar ihop de krav som ställs i avtalen med uppföljning av dessa och, ytterst, utfärdade viten.

Bromma stadsdelsnämnd rekommenderas att:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen gällande nämndens avtalsuppföljning generellt och för uppföljning av lokalvård specifikt.
- Ta fram arbetssätt och rutiner för avtalsuppföljning som syftar till att förebygga och upptäcka oegentligheter.
- Ta fram en plan för uppföljning av lokalvårdsavtalet.
- Säkerställa att utdrag ur belastningsregister kontrolleras för all personal som vistas i förskolelokalerna i enlighet med skollagen.
- Säkerställa att avtalade viten används när lokalvårdsavtalets villkor inte uppfylls.

6. Stadens kunskapsutbyte och samverkan

6.1 Kategoriteam Lokalvård

Stadens kategoriarbete på inköpsområdet syftar, enligt stadens program för inköp, till att effektivisera inköpsarbetet och ska även bidra till att inköp lyfts till att bli en strategisk ledningsfråga. Kommunfullmäktige har beslutat att utbildningsnämnden har ansvaret att leda kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för Lokalvård.

Nämnden har varit ansvarig för kategorin sedan 2019. I intervju med kategoriledaren uppges att kategoriteamet träffas en gång i månaden. I teamet ingår representanter från stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar samt från ett fastighetsbolag. Revisionskontoret noterar att inga av bostadsbolagen finns representerade, trots att de är stora inköpare av lokalvård. Kategoriteamet har bland annat tagit fram en ny mall för lokalvårdsavtal som ska fungera som stöd till stadens verksamheter. Under hösten 2023 har ett arbete påbörjats med att utreda möjligheten för staden att ha en gemensam digital portal för avvikelserapportering, i stället för att verksamheterna använder leverantörernas egna system. Vidare har arbete påbörjats med att utveckla en metodhandbok för hur lokalvård ska utföras i staden samt en stadsgemensam samverkan med stadens största samt potentiellt nya leverantörer.

Inom ramen för kategoriarbetet har utbildningsförvaltningen och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning kartlagt välfärdsbrott inom stadens upphandlade lokalvård. Projektet finansierades av stadsledningskontoret. Bland annat genomfördes oannonserade kontroller genom platsbesök på 75 stycken förskolor och skolor, genomgång av fakturor samt uppföljning av tre leverantörers efterlevnad av arbetsrättsliga kontraktsvillkor. Vid kontrollerna på skolenheterna kontrollerades bland annat personal, tid, kemikalieförteckning samt städmetod och material. Projektet utfördes under andra halvåret av 2022 och slutrapporten presenterades i april 2023 för stadsledningskontoret. Rapporten har även presenterats för stadens inköpsråd.

Från slutrapporten framgår att mer än hälften av de granskade skolenheterna saknade kompletta personallistor samt att nästan var fjärde lokalvårdare inte hade en synlig identitetshandling. Vidare fanns avvikelser utifrån de krav som ställts gällande material och städmetod. Rapportens sammanfattande slutsats var att staden behöver förbättra sin avtalsuppföljning för att i större utsträckning kunna upptäcka eventuell välfärdsbrottslighet. Tanken är att

kategoriteamet ska använda sig av granskningens slutsatser i sitt fortsatta utvecklingsarbete. Revisionskontoret noterar att utbildningsnämnden inte har tagit del av rapporten. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning uppger att slutsatserna i rapporten har presenterats för nämnden.

6.2 Kraftsamling mot välfärdsbrott

I stadens budget för 2023 finns ett tydligt uppdrag att stärka arbetet mot välfärdsbrott. En övergripande struktur som kallas ”Kraftsamling mot välfärdsbrott” har tagits fram för att systematisera och effektivisera arbetet i syfte att kunna upptäcka och förebygga eventuella välfärdsbrott. Syftet med strukturen är att stärka samverkan mellan stadens olika förvaltningar för att förenkla och förbättra arbetet mot välfärdsbrott. Inledningsvis har stadsledningskontoret, tre fackförvaltningar och samtliga stadsdelsförvaltningar involverats i den nya strukturen och ambitionen är att ett lärande över förvaltningsgränserna ska underlätta arbetet och bidra till en helhetssyn.

Utifrån Kommunfullmäktiges budget 2024 har arbetsgrupper kopplat till fem olika riskområden bildats där varje arbetsgrupp samordnas av en ansvarig fackförvaltning⁵. Lokalvård är utvalt som ett av riskområdena, och utbildningsförvaltningen ansvarar för att samordna arbetet på området. Revisionskontoret noterar att det ännu inte finns en plan för när bolagen ska inkluderas i arbetet.

Inom ramen för kraftsamlingen leder stadsledningskontoret även ett projekt om leverantörskontroller som syftar till att uppnå en effektiv hantering av kontrollerna i staden.

I kommunfullmäktiges budget för 2024 noterar Revisionskontoret även att kommunstyrelsen instrueras att lägga särskilt fokus på hur stadens nämnder och bolagsstyrelser kan arbeta proaktivt och strukturerat för att motverka ekonomisk brottslighet och oegentligheter inom upphandlade verksamheter i arbetet med att revidera stadens program för inköp. Dessutom får bostadsbolagen ett nytt ägardirektiv att ”arbeta proaktivt och strukturerat för att motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser, samt inom upphandlade verksamheter som till exempel lokalvård”.

⁵ De fyra övriga riskområdena utöver lokalvård är hemtjänst, HVB-hem, personlig assistans samt daglig verksamhet.

6.3 Revisionskontorets slutsats

Under året har stadens arbete med inköpskategorin lokalvård utvecklats då arbetet nu ska samordnas med kraftsamlingen mot välfärdsbrott. Detta innebär att det finns en organisation på plats som är tänkt att ge förutsättningar för att utveckla uppföljningen av stadens lokalvårdsavtal i syfte att förebygga och upptäcka oegentligheter. Bland annat har en stadsgemensam mall för utformningen av lokalvårdsavtal tagits fram, samt att en granskning av välfärdsbrott inom lokalvård har genomförts på två förvaltningar. Det stadsgemensamma arbetet är i sin linda och har ännu inte fått effekt i granskade nämnd och bolags arbete med avtalsuppföljning, med undantag för utbildningsförvaltningens arbete i och med att nämnden är kategoriansvarig.

Revisionskontoret ser positivt på det påbörjade arbetet och anser att det är av vikt att kunskap och erfarenheter når ut till hela stadens organisation, exempelvis genom att bolagen inkluderas i strukturen för kraftsamling mot välfärdsbrott.